УДК 35: 639.1(477) «18/19»

Процiв Олег Романович, кандидат наук з державного управління, головний спеціаліст, Івано-Франківське обласне управління лісового та мисливського господарства, м. Івано-Франківськ, вул. Михайла Грушевського, 31, індекс 76018, 050-433-63-22, 098-224-58-23, oleg1965@meta.ua.

ORCID: 0000-0001-6692-7835

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРАВА КОРИСТУВАННЯ МИСЛИВСЬКИМИ УГІДДЯМИ У ГАЛИЧИНІ XVI – КІНЦЯ XIX СТ.: ІСТОРИКО-ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Анотація. У статті розглядаються нормативно-правові акти Галичини в частині регулювання права користування мисливськими угіддями. Висвітлено компетенцію органів державної влади та місцевого самоврядування. Досліджено санкції органів влади проти порушників права користування мисливськими угіддями. Проаналізовано практику їх правозастосування органами державної влади та місцевого самоврядування.

Ключові слова: мисливство, Галичина, мисливські угіддя, полювання.

Процив Олег Романович, кандидат наук по государственному управлению, главный специалист, Ивано-Франковское областное управление лесного и охотничьего хозяйства, г. Ивано-Франковск, ул. Михаила Грушевского, 31, индекс 76018, 050-433-63-22, 098-224-58-23, oleg1965@meta.ua.

ORCID: 0000-0001-6692-7835

ГОСУДАРСТВЕННОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ ПРАВА ПОЛЬЗОВАНИЯ ОХОТНИЧЬИМИ УГОДЬЯМИ В ГАЛИЧИНЕ XVI - КОНЦА XIX В .: ИСТОРИКО-ТЕОРЕТИЧЕСКИЙ АСПЕКТ

Аннотация. В статье рассматриваются нормативно-правовые акты Галичины в части регулирования права пользования охотничьими угодьями. Освещены компетенцию органов государственной власти и местного самоуправления. Исследована санкции органов власти против нарушителей права пользования охотничьими угодьями. Проанализирована практика их правоприменения органами государственной власти и местного самоуправления.

Ключевые слова: охота, Галичина, охотничьи угодья, охота.

Protsiv Oleg Romanovich, PhD of Public Administration, Chief Specialist, Ivano-Frankivsk Regional Department of Forestry and Hunting, Ivano-Frankivsk, st. Mikhail Grushevsky, 31, 76018, tel: 050-433-63-22, 098-224-58-23, e-mail: oleg1965@meta.ua.

ORCID: 0000-0001-6692-7835

STATE REGULATION OF THE RIGHT TO USE HUNTING GROUNDS IN GALICIA IN 18TH - LATE 20TH CENTURY: HISTORICAL AND THEORETICAL ASPECT

Abstract: This article presents the legal and regulatory acts of Galicia regarding the regulation of the right to use hunting grounds. The competence of bodies of state power and local self-government is covered. The sanctions of the authorities against violators of the right to use hunting grounds were investigated. The practice of their enforcement by bodies of state power and local self-government is analyzed.

Keywords: recreational hunting, Galicia, hunting grounds, hunting.

Постановка проблеми. В Україні надання в користування мисливських угідь часто супроводжується політичними та правовими конфліктами, в основі яких лежитьнедосконалість механізму їх надання. Процедура надання у користування мисливських угідь є надзвичайно громіздкою, непрозорою і не відповідає ринковим принципам. Визначена у законодавстві норма про плату за користування мисливськими угіддями не реалізовується. Ці фактори викликають негативне

ставлення суспільства до органів публічного управління та до галузі мисливського господарства, що не сприяє ефективному веденню всієї галузі. Історичний досвід Галичини в регулюванні права користування мисливськими угіддями дає змогу напрацювати дієві механізми для сталого розвитку мисливської галузі.

Аналіз останніх наукових досліджень і публікацій. Досліджувана проблема висвітлювалась у працях: Й. Каспарека, Т. Бресєвіча, Е. Тілля, В. Бужинського, К. Слотвінського, В. Шабльовського, Г. Гориня, М. Арістова. Нормативно-правові акти, які врегульовували питання мисливства, містяться у «Стенографічних звітах Галицького сейму», «Мисливському та рибальському календарі», у фаховому мисливському виданні «Ловець» та фаховому лісовому виданні «Сильван».В той же час є суттєві проблеми, які потребують подальшого дослідження.

Мета дослідження – виявлення закономірностей, особливостей, тенденцій розвитку державотворення у Галичині в частині регулювання права користування мисливськими угіддями у Галичині XVI – кінця XIX ст.

Виклад основного матеріалу. Розвиток суспільних відносин у мисливстві тривав з незапам'ятних часів. До X століття полювання велось для життєвої необхідності, а саме: для їжі та одягу. Дичина тоді була «res nullis», тобто, кожен полював коли і де хотів, а добута дичина вважалась власністю мисливця. До X ст. мисливського законодавства не було, лише з початком зародження феодального ладу були встановлені певні правила щодо мисливства. Так, у Польщі, починаючи з часів Болеслава Хороброго (967–1025), лише король мав виключне право полювання по всій країні. Монарх, як виключний власник полювання, перерозподіляв ці права світським і духовним особам. У цей же час запроваджено податок за утримання птахів і псарень. З розвитком феодалізму, а особливо на його пізніх стадіях, привілей полювання переходив також до рук вищих світських і духовних осіб. З передачею великих земельних площ еліті визначалося, що вони отримували право полювати на отриманій землі.

У Киіївській Русі, де на великих площах проживало мало населення, право полювання було ліберальнішим у порівнянні з іншими країнами Європи. Руські князі із давніх часів мали у своєму розпорядженні найкращі місця для полювання (території на берегах Дніпра, Десни і т.д.). Більше того, ці території були визначені

у відповідних правових нормах. На цих землях князі утримували своїх ловчих, сокольників, псарів, тетерників, лебединих ловців, зайчатників, а жителі були зобов'язані утримувати княжих ловчих: «Князі руські із давніх часів мали у своєму розпорядженні певні місця, на яких вони полювали. Так, у святої княгині Ольги були свої місця для полювання наріках Дніпро і Десна, а також вона мала право полювати по всій тодішній Руській землі» **[1, С. 1-20]**.[1] У «Повісті врем'яних літ» описано конфлікт через мисливські угіддя у Х ст. Син шведського воєводи Свенельда – Лют заїхав в чужі деревлянські мисливські угіддя, де у 975 році був убитий **[2, С. 44]**[2].

Починаючи з XII ст. у Галичині князі почали передавати право полювання монастирям, костелам, шляхті, приватним особам. Велике економічне значення мало полювання на бобрів, тому часто для підтримки монастирів їм надавався привілей полювання на цих тварин. Селянам надавалось право малого полювання (тобто, на зайців, лисиць, пернату дичину) належало селянам, які за це сплачували податок, що складався зі шкір лисиць, куниць, а найбільше – білок **[3, С. 824]**[3].

З часом мисливські нормирозлогіше регламентувало право. Так, Литовський статут Зигмунда Першого (1507–1548) ширше описував стосунки у мисливстві. У Галичині будь-яке право, в тому числі і право полювання, регламентували Статути Великого Литовського князівства від 1529, 1566 та 1588 рр.

Так, у статуті 1529 р. був розділ 9 «Про полювання, пущу, бортне дерево, озера, боброве полювання, хмільники, соколині гнізда», що складався з одинадцяти статей. У статті 1 «Незаконне полювання на чужих володіннях» було прописано:

– якщо хто-небудь незаконно полює в чужих володіннях і проти нього будуть приведені незаперечні докази, той повинен заплатити за насильство 12 рублів, а великому князю слід було заплатити винагороду на суму вартості спійманої дичини по ціні, яка подана нижче, тобто, у статті 2;

---

[1] Аристов Н. Промышленность древней Руси. – С.-Петербург, 1866. – С. 1-20.

[2]Літопис руський / Пер. з давньорус. Л. Є. Махновця; Відп. ред. О. В. Мишанич. – К. : Дніпро, 1989. – С. 44.

[3] Prawo lowieckie w polsce w wiekach srednich//Przewodnik Naukowy i Literacki: Dodatek do "Gazety Lwowskiej". – 1904. – № 7. – S.824.

– якщо б спіймали стрілка зі звірем, вбитим у лісі, то його треба привести до органів влади, а ті повинні були його засудити до смерті на рівні з іншими злодіями;

– якщо б хто-небудь полював на своїй землі на звіра, а той звір перейшов на чужу територію, то він може переслідувати свого звіра та вбити його і на чужій землі;

– якщо б хто-небудь підстрелив звіра на своїй землі, а той звір перейшов би у чужі володіння, то за своїм підранком мисливиць може піти у чужі володіння.

У статті 2 «Ціна звірів» була встановлена ціна на диких звірів: за зубра – дванадцять рублів, лося – шість, оленя або лань, ведмедя, коня або кобилу – по три, дикого кабана, свиню, рись – один, сарну – піврубля **[4]**[4].

Про важливість врегулювання питання користування мисливськими та рибальськими угіддями можна судити по тому, що його врегулювання внесено до Конституції Пилипа Орлика від 5 квітня 1710 року **[5]**.[5]

Монархи за цей період в залежності від політичної ситуації у країні права полювання для шляхти то пом'якшували, то робили суворішим. Слід відмітити, що положення Литовського статуту діяли до початку XIX століття на території всієїУкраїни, і більша їхня частина повторювалася пізніше в «Збірнику малоросійських прав» **[6]**.[6]

З розпадом Першої Речі Посполитої та входженням у 1772 році Галичини до складу Австрійської імперії змінюється правове регулювання ведення мисливства, зокрема, організація мисливських ревірів, боротьба з порушниками правил полювання, відшкодування збитків, завданих мисливськими тваринами сільськогосподарським товаровиробникам. Одним із перших мисливських законів Галичини був Патент від 28 лютого 1786 року, відповідно до якого право полювання належало виключно власнику земельної ділянки незалежно від їх площі.

---

[4] Статут Великого Князівства Литовського 1529 року [електронний ресурс]. – Режим доступу : // www.vostlit.info/Texts/Dokumenty/Litva/XVI/1520-1540/Statut1529/text9.phtml?id=2278. – Заголовок з екрану.

[5]http://gska2.rada.gov.ua/site/const/istoriya/1710.html

[6] Природоохоронні напрями в державницькій політиці українського козацтва [електронний ресурс]. – Режим доступу: gaidamaky.pp.net.ua/publ/2-1-0-4

Слід відмітити, що ця норма врегульовувала право полювання лише між великими землевласниками, так як у ті часи селяни не володіли приватною власністю на землю. Цивільний закон (стаття 295) вважав дичину частиною землі або часткою нерухомості, яка належала власнику землі. Австрійськими патентами, пунктом 20 від 1786 р., п. 10 від 1849 р. і п. 174 Кримінального кодексу несанкціоноване полювання визнавалось крадіжкою. Однак, право чітко встановлювало, що лише право полювання, а не дичина є предметом нерухомості, тому уповноважений з полювання мав право лише на своїй землі ловити дичину. Так, пункт 4 Патенту Австрії від 1786 р. визначав, що власник землі втрачав право власності на дичину, якщо вона перейшла на іншу земельну ділянку. Патент не обмежував мінімально допустиму площу земельної ділянки для права полювання власникам земельних ділянок. У випадку, коли поранена дичина перейшла на чужу ділянку, її забороняли переслідувати зі зброєю. Перната дичина не вважалась цінною, і її можна було виловлювати будь-яким методом, виставляючи сітки на чужій ділянці. Кожному власнику земельної ділянки дозволяли виставляти сильця, копати вовчі ями, але з вимогою вживати заходи, щоб не покалічити при цьому людей **[7, С. 474]**[7].

Диких кабанів зараховували до розряду шкідливих тварин і спеціально їх розводити заборонялось, за винятком вольєрних господарств. Натомість, поряд з вовками та лисицями їх дозволяли добувати за допомогою вогнепальної зброї у будь-який час, а власник мисливського ревіру був зобов'язаний контролювати чисельність кабанів, щоб вони не завдавали збитків сількогосподарським посівам селян. Якщо ця вимога не виконувалась, власник мисливського ревіру сплачував штраф у розмірі 25 золотих та відшкодовував будь-яку шкоду, що заподіяли дикі кабани та хижаки. Крім того, на органи державної влади покладався обов'язок

---

[7]Posiedzenie 1-26 // Stenograficznesprawozdaniaztrzeciejsesyi ósmegoperyoduSejmukrajowegoKrólestwaGalicyiiLodomeryiz Wielkiem Księstwem Krakowskie z roku 1895/96 od 28.grudnia 1895 do 8. lutego 1896. - Lwów, 1896, – S.474.

контролювати власників мисливських ревірів, щоб вони не розводили дичину у таких масштабах, щоб вона завдавала збитки сільському господарству **[8, С. 379]**[8].

Для відлякування дичини власники сільськогосподарських посівів мали право обгороджувати власну ділянку парканами, ровами, плотами, але з умовою, що ці пристособлення не матимуть на меті добування дичини. На засіяних полях до збору урожаю забороняли полювати або збирати яйця диких птахів. Якщо власник полювання нехтував цією вимогою, то був покараний штрафом у 25 ринських золотих на користь особи, якій він спричинив шкоду **[9, С. 192]**.[9] Власники земельних ділянок мали у будь-який спосіб виганяти зі своєї землі дичину, і навіть у випадках, коли дичина була добута, то власник мисливського ревіру не мав права вимагати відшкодування за неї **[10, С. 19]**[10]. Власники права полювання самостійно або через свою мисливську охорону відстрілювати бродячих собак **[11, С. 269-270]**[11].

Для оперативного вирішення питання відшкодування завданих збитків необхідно було повідомити про інцидент гміну, яка призначала відшкодування. Проте ця компетенція гміни проіснувала до 1854 року, після чого відповідно до розпорядження Міністерства рільництва Австрії від 14 липня 1854 року її передали від місцевого самоврядування до органів державної влади. Власник права полювання не міг заборонити власнику земельної ділянки випасати худобу, косити сіно, будувати будинок на своїй ділянці.

Закон забезпечував право власності на дичину і забороняв будь-кому під жодним приводом її привласнити. Стаття 20 Патенту визначала, що незаконне привласнення дичини каралось як злодійство, тобто, застосовувалась така ж міра покарання. Пізніше п. 174 Кримінального кодексу Австрії від 27 травня 1852 року

---

[8]Kasparek J. R. Zbiórustawirozporządzeń administracyjnychwKrólestwieGalicyiiLodomeryizWielkiemKsięstwemKrakowskiem: [w 6 tomach] / J. R. Kasparek. – Lwów: Wyd-wo H. Altenberga, 1884. – T.1. – S.379.

[9]Opinia prawna w sprawie odszkodowania za uszkodzenia przez zwierzostan spowodowane// Sylwan. – 1890. – № 5. – S.192.

[10]Bresiewicz T. Ustawodawstwo łowieckie w Europie / Tadeusz Bresiewicz. – Lwów: Drukarnia W. Łozińskiego, 1898. – S.19.

[11] Paragraf 43 utawy łowieckiej//Łowiec – 1905. – № 23. – S. 269-270.

визначає крадіжкою: вилов риби із ставків, на яких заборонено рибалити (штраф – 5 золотих); добування дичини з мисливських ревірів (відповідно до п. 178 – від 6 місяців до одного року тюрми суворого режиму, а при обтяжуючих обставинах – від року до п'яти). На рівні із браконьєром відповідальність несли й особи, які переховували браконьєра. Якщо озброєний браконьєр у мисливських угіддях на вимогу мисливської охорони не склав зброю чи нападав, то мисливцю та мисливській охороні дозволялось застосовувати зброю з метою оборони.

Право полювання, яке включало в себе переслідування, відлов і добування мисливських тварин для власного споживання, а також їх продаж, визначали пункти 1,4,5 Патенту для Галичини від 13 лютого 1787 р. У подальшому Галицький сейм видав 30 січня 1875 р. Перший Галицький мисливський закон, який містив вимоги мисливського законодавства, визначені Австрійськими патентами.

Правове регулювання відлову птахів відносилось до права полювання і поставало лише в тому випадку, коли власник землі мав право полювати на своїй ділянці. Був заборонений самостійний відлов птахів без дозволу власника земельної ділянки. Це право регламентували у різних країнах Австрійської імперії по-різному. Так, у Чехії не було визначено, що відлов птахів вважається полюванням. А у Тиролі, навпаки, птахи складали предмет полювання **[12, С. 177-184]**.[12]

Кожен великий землевласник у Галичині мав право продати, або здати в оренду право полювання на своїй землі. У зв'язку з тим, щоб піддані (кріпаки) не були відірвані від ведення сільського господарства, оренду права полювання їм не віддавали **[13, С. 132-135]**.[13]

Крім законодавчого регулювання надання в оренду права полювання питання належало також до компетентних державної виконавчої влади. Зокрема, роз'яснення Міністерства рільництва Австрії від 19 листопада 1873 року (L. 12005)

---

[12] Till E. Wykład prawa rzeczowego ausriyackiego (prawo własności, prawo służebności i prawo zastawu). – 2-e wyd. / E. Till – Lwów : Nakładem księgarni Seyfartha i Czajkowskiego, 1892. – T. II. – S.177-184.

[13]Słotwiński K.L. Katechizm poddanych galicyjskich o prawach i powinnościach ich względem Rządu, Dworu i samych siebie. – Kraków: zakłład nar. im. Ossolińskich, 1832. – S.132-135.

передбачало, що орендар повинен наймати до охорони професійно підготовлених мисливських охоронців. Пункт 14 визначав, що лише за погодженням з державною владою право охорони надавалось особисто власнику або орендарю полювання. Орендар права полювання був зобов’язаний у тримісячний термін після укладення відповідного договору найняти на роботу мисливську охорону. При невиконанні цих вимог договір про оренду права полювання скасовувався. Пункт 17 визначав, що орендувати право полювання могла особа, яка отримала дозвіл на носіння зброї, передбачений Патентом від 24 жовтня 1852р. **[8, С. 369]** Адміністративний трибунал рішенням від 19 червня 1880 року (L. 1123 № 807)дав таке роз’яснення, що мисливські угіддя вважаються суцільними, навіть коли їх перегороджують дороги і річки. У випадку, якщо власник земельної ділянки не володіє правом полювання, так як площа його ділянки менша за 200 моргів, він мав право укласти угоду з власником сусідньої земельної ділянки, власник якої також не мав у власності 200 моргів. При укладанні угоди з власниками сусідніх земельних ділянок з метою виконання вимог мінімально встановленої суцільної площі у 200 моргів можна було отримати право полювання. Вартість оренди повинна визначатись відповідно до ціни яка існувала за оренду права полювання в інших орендованих мисливських ревірах у цій же гміні **[14, С. 86]**[14].

Наступним системним нормативно-правовим актом, що врегульовував полювання, був Патент від 7 березня 1849 року. Він встановив мінімальну суцільну площу для облаштування мисливського ревіру – 200 моргів **[15, С. 41]**[15]. Власники менших наділів землі не мали права полювання, більше того,воно передавалось гміні, яка здавала його в оренду, що було передбачено у пункті 7 Патенту від 7.03.1849 р. Відповідно до пункту 8 цього ж Патенту чистий дохід, який отримувала гміна від здачі в оренду права полювання, розподілявся між власниками земельних ділянок пропорційно до їхньої площі **[16, С. 14]**.[16]

[14] Горинь Г. Громадський побут сільського населення Українських Карпат (XIX -30-ті роки XXст.). – Київ: Наукова думка, 1993. – С.86.

[15] Szabłowski L. Korespondencye//Łowiec. – 1883. – № 3. – S.41.

[16]Ustawy łowiecki. – Lwów: Seyfahrth i Czajkowski, 1894. – S. 14.

Організація аукціону належала до компетенції гміни, але якщо та не справлялась із своїми функціями, то ці функції переходили до органів державної влади. На цей час мінімальний термін надання у користування мисливських угідь становить 15 років, а за Австрійським законодавством у Галичині термін оренди права полювання становив не менше п'яти, хоча у деяких виняткових випадках можна було укласти угоду на менший термін. Орендар полювання повинен був сплатити вартість оренди одразу за два роки наперед та за чотири тижні до початку оренди. Суборенда мисливських угідь була заборонена **[8, С.** 70-71**]**.

Крім того, цей патент надавав право полювання на чужій землі та на малих ділянках площі, виходячи з принципу, що на малій площі дичину неможливо доглядати. Якщо б хто придбав землі більш як 200 моргів, то він повинен дочекатись, щоб закінчився термін дії попереднього контракту. За звичай мінімальний термін оренди права полювання укладався на три роки, а в середньому – на п'ять років.

У випадках, коли власник права самостійного полювання мав 200 моргів землі і продав частину землі, то він втрачав право самостійного полювання і, навпаки, коли власник землі не мав права самостійного полювання у зв'язку з недостатньою площею, при придбанні землі набував право самостійного полювання. Але при цьому відзначалось, що реєстрація мисливського ревіру відбудеться, коли буде докуплено щонайменше 15 гектарів **[17, С. 70-71]**.[17] У роз'ясненні Міністерства рільництва Австрії від 31 липня 1849 року № 342 визначалось, що суцільною (безперервною) площею землі, необхідною для організації мисливського ревіру, вважається земля, яка лежить в одній чи в декількох гмінах існують умови ходити по цій ділянці, не ступаючи на іншу ділянку. Суспільні дороги, залізничні колії, ріки не можуть бути перешкодою, щоб земельна ділянка вважалась неперервною площею **[8, С. 362], [18, С. 1]**.,[18].

Слід відмітити, що Галицьке мисливське товариство вважало вимоги Австрійського патенту від 1849 року щодо мінімальної площі у 200 моргів

[17]Burzyński E. W sprawie wykonania prawa polowania//Łowiec. – 1887. - № 4. – S.70-71
[18]Sprawy krajowe // Gazeta lwowska. – 1892. – № 36. – 16 lutego. – S.1.

невідповідними для ефективного ведення мисливського господарства і лобіювали можливість збільшення цієї площі до 300 моргів **[19, С. 189-191]**.[19]

Не відбувалось без порушень мисливського законодавства й надання в оренду мисливських угідь. Так, відповідно до п.4. Розпорядження Міністра сільського господарства від 1852 року виконавча влада мала право не затверджувати акт про проведення аукціону, якщо виявиться, що при проведенні аукціону, була попередня змова між його учасниками з метою зменшення ціни оренди. Орган виконавчої влади Галичини звертав увагу на неприпустимість порушення цієї вимоги **[20, С. 367]**.[20] Повноваження надання коментарів щодо виконання права полювання та державне управління мисливським господарством в Австрії відповідно роз'яснення від 14 лютого 1869 р. відносилось до Міністерства рільництва, тоді як до Міністерства внутрішніх справ відносились справи щодо вирішення покарань браконьєрів за порушення правил полювання. Видача дозволів на право носіння зброї органи державної влади видавали відповідно до Патенту про зброю від 24 жовтня 1852 року. Пряме виконання повноважень щодо боротьби з браконьєрством відносились до старост **[8, С. 385]**.

Розпорядження Міністерства внутрішніх справ від 25 квітня 1867 року L 1867 визначало, що суцільна площа земельної ділянки могла складатись із двох господарств, які розташовані по сусідству. Кожному власнику суцільної площі не менш як 200 моргів дозволялась полювання на власній землі. Також визначалось, що самостійні мисливські ревіри не можуть бути долучені розпорядженням гміни до гмінних мисливських ревірів. Чистий дохід з гмінного полювання повинен бути розділений кожного року, або на кінець завершенням терміну оренди мисливських угідь між всіма власниками земельних ділянок, які увійшли у цей ревір. У випадку виникнення суперечок при розподілі коштів за оренду мисливських угідь конфлікт вирішувала державна влада, керуючись рескриптом Міністерства рільництва від 22 березня 1873 року L.446. Також відповідно до цього документу контроль за

---

[19]PaszkudzkiM. KilkauwagusprawiereformyUstawy łowieckiej //Łowiec. – 1887. - № 12. – s.189-191.

[20]Orzeczenia wyżczych władz w sprawach leśnictwa i łowiectwa// Sylwan. – 1884. – № 10. – S. 367.

виконанням вимог оренди права полювання покладався на гміну. За неналежне виконання державна влада мала право накласти на гміну штраф у розмірі 10-200 золотих ринських.

Одним із вагомих нормативно-правових актів, який врегульовував питання оренди права полювання було Розпорядження Міністра внутрішніх справ від 15 грудня 1852 р. «Про використання права полювання». Пункт 1 визначав, що виключно через аукціон слід надавати в оренду право полювання на землях, які належать гмінам. Процедура надання в орендупередбачала публічне оголошення в офісі повітової влади та проведення аукціону за три місяці до закінчення терміну оренди попереднім орендарем. Інформацію про проведення аукціону розвішувати у публічних місцях та направляли до потенційних учасників аукціону. Невиконання цих вимог могло бути підставою для скасування результатів аукціону.

Міністерство рільництва Австрії своїм рішенням від 25 червня 1878 року L. 6232 визначило, що керуватись при проведенні аукціону слід Законом про проведення аукціонів від 15 липня 1852 року. Серед іншого у цьому рішенні відзначалось, що відсутність дерев’яного молотка та фахового ліцитатора не дає право визнати аукціон недійсним. У випадку,якщо аукціон на оренду права полювання не дав результату, то державна виконавча влади повинна була вжити всі заходи, щоб право полювання використовувала сама гміна. Пункт 6 визначав, що оренда права полювання повинна укладались на термін не менше, як на п’ять років і лише з дуже важливих причин може укладатись на коротший час, але у жодному разі – не менше трьох років. На переможця аукціону покладався обов’язок за чотири тижні до початку оренди сплатити кошти наперед за два роки, з яких – половина складала оплата, а інша половина – завдаток. Передавати в суборенду право полювання можна було лише з дозволу органів державної влади.

Відповідно до п. 4 Адміністративного трибуналу від 3 лютого 1881 L. 81 № 1000 акт оренди права полювання мала затвердити повітова державна влада. Рішення адміністративного трибуналу від 7 квітня 1878 року L.579 № 247визначало, що особа, яка запропонувала найвищу ціну за оренду права полювання, набувала це право після затвердження протоколу аукціону у старости.

Wzór G.

(Do Art. I.)

Protokół licytacyi

przeprowadzonej celem wydzierżawienia polowania gminnego w . . . . .

W . . . . . c. k. Starostwie (Magistracie) w . . . . dnia . . . . .

Взірець протоколу з проведеного аукціону щодо надання мисливських угідь **[21, С. 145]**[21].

Рішення Адміністративного трибуналу від 27 грудня 1877р. L. 1759 № 180 визначало, що у випадку смерті орендаря права полювання це право переходило до його спадкоємця.

Орендар права полювання відповідно до п. 5 Патенту від 7 березня 1849 року повинен під особисту відповідальність встановити контроль над мисливським ревіром шляхом прийняття на роботу відповідних мисливських охоронців. Найнятих на роботу мисливських охоронців необхідно було представити на затвердження державній повітовій владі **[8, С. 368-369]**. З'явилась й імперативна вимога до орендарів мисливських угідь щодо утримування фахової мисливської охорони. Так, Міністерство рільництва Австрії розпорядженням від 18 червня 1874 року L. 7005 роз'яснювало термін «фаховий мисливський охоронець», тобто, особа, яка склала державний екзамен з мисливства, або яку староста повіту визнав придатною для охорони мисливських угідь. Розпорядження від 19 листопада 1873 року L. 12005 забороняло працювати у мисливській охороні особам, які не вміють вправно полювати **[8, С. 365]**. Крім того, особа, яка претендувала на посаду мисливського охоронця, відповідно до розпорядження Міністерства внутрішніх справ Австрії від 19 листопада 1873 року L. 12005 повинна була отримати дозвіл на зброю.

---

[21]Kalędarz myśliwski i rybacki na rok 1901. – Lwów: Galicyjskie towarzystwo łowieckie, 1901. – S. 145.

Karta na broń.

W imieniu Jego C. K. Apostolskiéj Mości.
Władza powiatowa
udziela niniéjszém
zamieszkałemu w
pozwolenie noszenia broni
na przeciąg czasu

Data

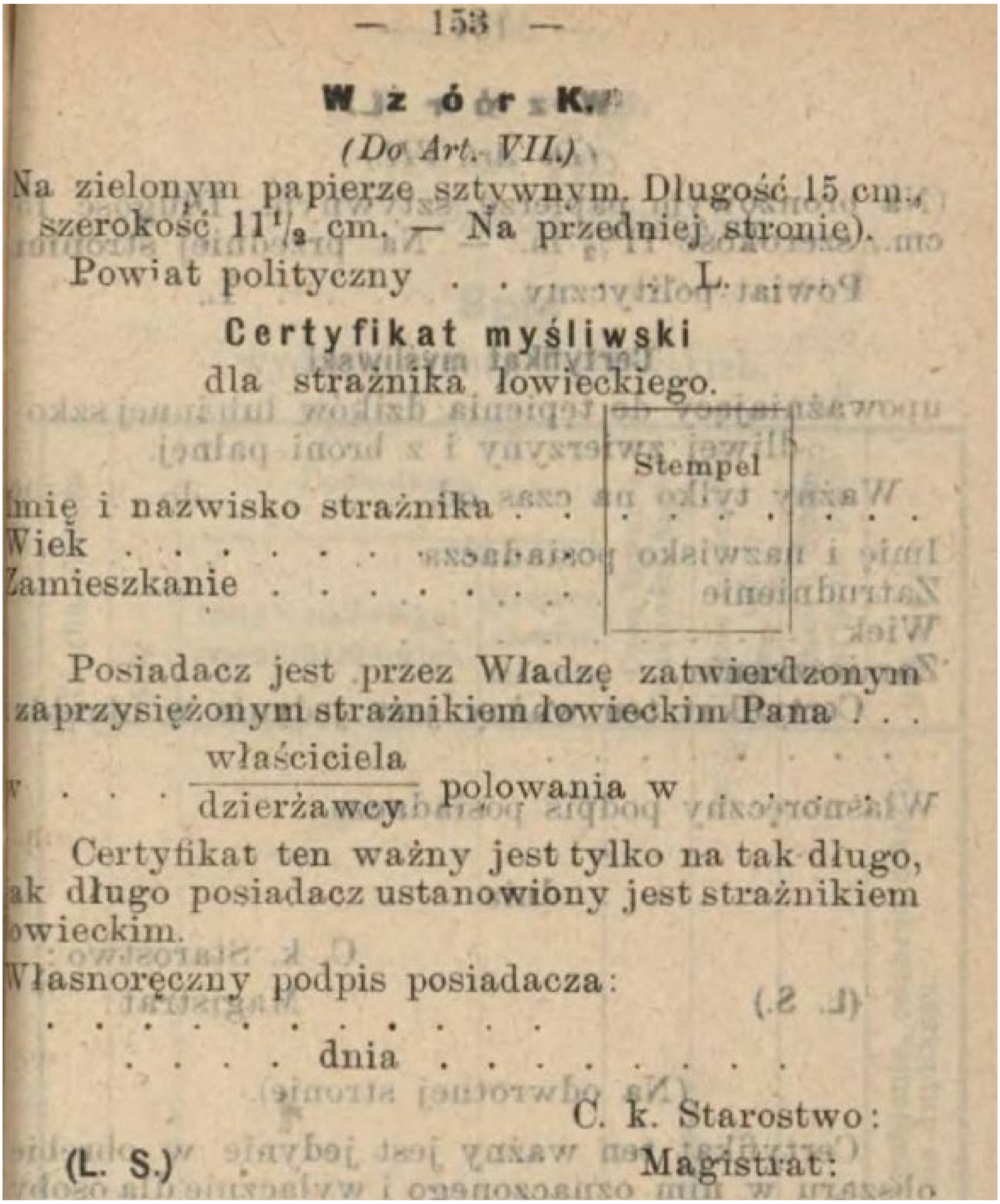
Podpis Naczelnika powiatu.

У дозволі на зброю було вказано, що староста повіту діяв від імені його Імператорської Високості. У бланку дозволу на зброю містились такі дані: назва повіту, ім’я та прізвище особи, що отримала дозвіл, її місце проживання, термін дії дозволу, підпис керівника повіту **[22, С. 763-768]**[22].

Мисливський чи лісовий охоронець мав право використовувати зброю лише у тому випадку, коли він носив форму встановленого зразка (Розпорядження Міністерства внутрішніх справ Австрії від 2 січня 1854р.) Мисливських охоронців стосувались й певні моральні перестороги, а саме: мати бездоганну репутацію, відсутність судимостей за вбивство, розбої, перебування у в’язниці більше шести місяців. Функції мисливського охоронця не могли виконувати особи молодші 20

[22] O fabrykacyi, handlu i posiadaniu broni. // Zbiór ustaw administracyjnych w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem obowiązujących do użytku organów c.k. władz rządowych i władz autonomicznych / zebrał, ułożył i wydał J.R. Kasparek. – Kraków: Drukarnia uniwersytetu Jagiellońskiego, 1868. – T. II. – S.763-768.

років, з поганим зором та пам'яттю, схильні до пияцтва, азартних ігор, спекуляцій, з фізичними вадами. Лише після складання відповідної присяги мисливському охоронцю видавали відповідне посвідчення.

— 153 —

Wzór K.

(Do Art. VII.)

Na zielonym papierze sztywnym. Długość 15 cm., szerokość $11^1/_2$ cm. — Na przedniej stronie).

Powiat polityczny . . . L.

Certyfikat myśliwski

dla strażnika łowieckiego.

Stempel

Imię i nazwisko strażnika . . . .
Wiek . . . .
Zamieszkanie . . . .

Posiadacz jest przez Władzę zatwierdzonym zaprzysiężonym strażnikiem łowieckim Pana . . .

w . . . . właściciela / dzierżawcy polowania w . . . . .

Certyfikat ten ważny jest tylko na tak długo, jak długo posiadacz ustanowiony jest strażnikiem łowieckim.

Własnoręczny podpis posiadacza:

. . . .

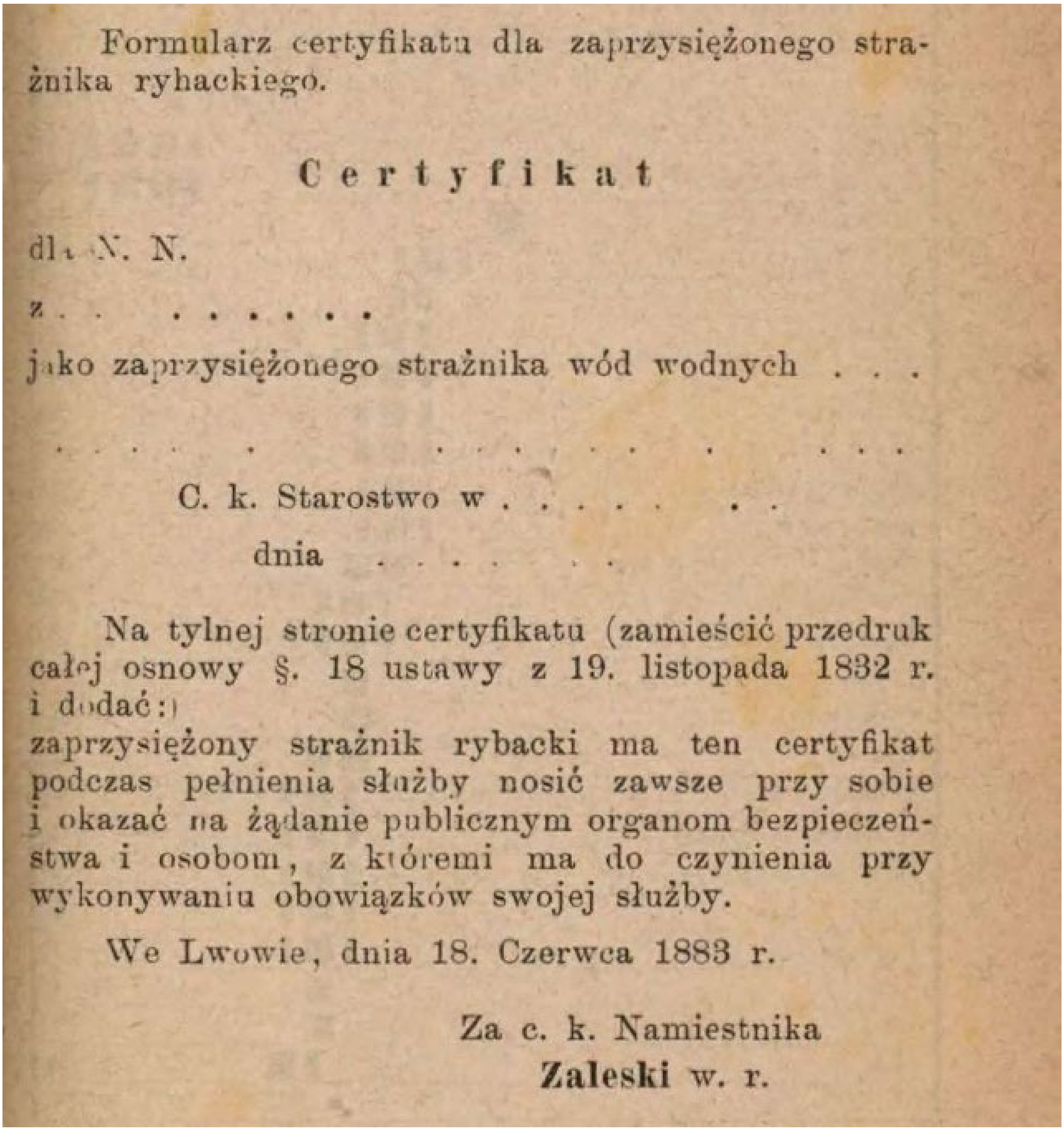
. . . . dnia . . . .

C. k. Starostwo: Magistrat:

(L. S.)

Бланк мисливського сертифікату мисливського охоронця **[21, С. 153]**.

Аналогічні посвідчення видавались рибальським охоронцям.

Formularz certyfikatu dla zaprzysiężonego strażnika rybackiego.

Certyfikat

dla N. N.

z . . . .

jako zaprzysiężonego strażnika wód wodnych . . .

. . . .

C. k. Starostwo w . . . .

dnia . . . .

Na tylnej stronie certyfikatu (zamieścić przedruk całej osnowy §. 18 ustawy z 19. listopada 1832 r. i dodać:)
zaprzysiężony strażnik rybacki ma ten certyfikat podczas pełnienia służby nosić zawsze przy sobie i okazać na żądanie publicznym organom bezpieczeństwa i osobom, z któremi ma do czynienia przy wykonywaniu obowiązków swojej służby.

We Lwowie, dnia 18. Czerwca 1883 r.

Za c. k. Namiestnika
Zaleski w. r.

Бланк посвідчення (сертифікат) рибальського охоронця **[23]**[23].

Ведення реєстру мисливських охоронців було покладено на органи державної влади, а власники мисливських господарств повинні були повідомляти про прийняття або звільнення мисливського охоронця. За невиконання цієї вимоги на них накладався штраф у розмірі 2 – 10 золотих (Розпорядження Міністра внутрішніх справ від 1 липня 1857 року № 124) **[8, С. 374]**.

---

[23]Kalendarz myśliwski i rybacki na rok 1886. – Lwów: Gal. Tow. Łowieckie, 1886.

Висновки. Право регулювання використання мисливських угідь корелюється з політичним режимами, які визначали механізми використання мисливських угідь. Виявлено, що до X ст. регламентування права використання мисливських угідь та добування дичини не здійснювалось. З X по XIV століття монархи на власний розсуд розподіляли користування мисливськими угіддями. Починаючи з Литовських статутів, у Галичині запроваджено законодавче використання мисливських угідь. Встановлено, що основними положеннями, які врегульовували це питання, були: визначення власності мисливських угідь, процедура оренди угідь, оплата за їх використання, охорона угідь від незаконного полювання.

Список використаних джерел:

1. Аристов Н. Промышленность древней Руси. – С.-Петербург, 1866. – С. 1-20.

2. Літопис руський / Пер. з давньорус. Л. Є. Махновця; Відп. ред. О. В. Мишанич. – К. : Дніпро, 1989. – С. 44.

3. Prawo lowieckie w polsce w wiekach srednich//Przewodnik Naukowy i Literacki: Dodatek do "Gazety Lwowskiej". – 1904. – № 7. – S.824.

4. Статут Великого Князівства Литовського 1529 року [електронний ресурс]. – Режим доступу : // www.vostlit.info/Texts/Dokumenty/Litva/XVI/1520-1540/Statut1529/text9.phtml?id=2278. – Заголовок з екрану.

5. http://gska2.rada.gov.ua/site/const/istoriya/1710.html

6. Природоохоронні напрями в державницькій політиці українського козацтва [електронний ресурс]. – Режим доступу: gaidamaky.pp.net.ua/publ/2-1-0-4

7. Posiedzenie 1-26 // Stenograficzne sprawozdania z trzeciej sesyi ósmego peryodu Sejmu krajowego Królestwa Galicyii Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskie z roku 1895/96 od 28.grudnia 1895 do 8. lutego 1896. - Lwów, 1896, – S.474.

8. Kasparek J. R. Zbiórustaw i rozporządzeń administracyjnych w Królestwie Galicyii Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem: [w 6 tomach] / J. R. Kasparek. – Lwów: Wyd-wo H. Altenberga, 1884. – T.1. – S.379.

9. Opinia prawna w sprawie odszkodowania za uszkodzenia przez zwierzostan spowodowane// Sylwan. – 1890. – № 5. – S.192.

10. Bresiewicz T. Ustawodawstwo łowieckie w Europie / Tadeusz Bresiewicz. – Lwów: Drukarnia W. Łozińskiego, 1898. – S.19.
11. Paragraf 43 utawy łowieckiej//Łowiec – 1905. – № 23. – S. 269-270.
12. Till E. Wykład prawa rzeczowego ausriyackiego (prawo własności, prawo służebności i prawo zastawu). – 2-e wyd. / E. Till – Lwów : Nakładem księgarni Seyfartha i Czajkowskiego, 1892. – T. II. – S.177-184.
13. Słotwiński K.L. Katechizm poddanych galicyjskich o prawach i powinnościach ich względem Rządu, Dworu i samych siebie. – Kraków: zakłład nar. im. Ossolińskich, 1832. – S.132-135.
14. Горинь Г. Громадський побут сільського населення Українських Карпат (XIX - 30-ті роки XXст.). – Київ: Наукова думка, 1993. – С.86.
15. Szabłowski L. Korespondencye//Łowiec. – 1883. – № 3. – S.41.
16. Ustawy łowiecki. – Lwów: Seyfahrth i Czajkowski, 1894. – S. 14.
17. Burzyński E. W sprawie wykonania prawa polowania//Łowiec. – 1887. - № 4. – S.70-71.
18. Sprawy krajowe // Gazeta lwowska. – 1892. – № 36. – 16 lutego. – S.1.
19. PaszkudzkiM. KilkauwagusprawiereformyUstawy łowieckiej //Łowiec. – 1887. - № 12. – S.189-191.
20. Orzeczenia wyżczych władz w sprawach leśnictwa i łowiectwa// Sylwan. – 1884. – № 10. – S. 367.
21. Kalędarz myśliwski i rybacki na rok 1901. – Lwów: Galicyjskie towarzystwo łowieckie, 1901. – S. 145.
22. O fabrykacyi, handlu i posiadaniu broni. // Zbiór ustaw administracyjnych w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem obowiązujących do użytku organów c.k. władz rządowych i władz autonomicznych / zebrał, ułożył i wydał J.R. Kasparek. – Kraków: Drukarnia uniwersytetu Jagiellońskiego, 1868. – T. II. – S.763-768.
23. Kalendarz myśliwski i rybacki na rok 1886. – Lwów: Gal. Tow. Łowieckie, 1886.

Процiв О.Р. Державне регулювання права користування мисливськими угiддями у Галичинi XVI – кiнця XIX ст.: iсторико-теоретичний аспект // Публiчне урядування : збiрник. — № 4 (9) — вересень 2017. — Київ : ДП “Видавничий дiм “Персонал”, 2017. — С. 161-173.